

Oppsummering av høringsinnspill – krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler

DFØs divisjon for offentlig anskaffelser (ANS) er statens fagorgan for offentlige anskaffelser. Et av våre mål er å hjelpe offentlige oppdragsgivere med å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger. Vi utarbeider veiledning for offentlige innkjøpere. Et av våre veiledningsverktøy er Kriterieveiviseren med krav og kriterier som innkjøpere kan bruke i sine anskaffelser. Kriterieveiviseren inneholder også tilhørende veiledning og informasjon om hvordan gjøre bærekraftige anskaffelser av tekstiler.

DFØ har gjennomført høring av krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler. Høringen ble sendt til relevante myndigheter, offentlige innkjøpere, bransjeorganisasjoner, leverandører som har meldt interesse og andre aktører som har interesse i tematikken. Høringen ble også publisert på anskaffelser.no. Høringen pågikk i perioden januar 2024.

Det kom inn 21 innspill i høringsperioden. De som uttalte seg var:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet
- Barents
- Daletec
- Devold
- Etisk Handel Norge
- Fairtrade Norge
- Forsvarsbygg
- Forsvarsstaben
- Framtiden i våre hender
- Healthworkers
- Helsedirektoratet
- Miljømerking Norge
- NHO Service og handel
- Nor Tekstil As
- Norsk industri

- Statens vegvesen
- Sverre W. Monsen AS
- Vy
- Wenaas Workwear AS
- Woolpower
- Aalesund Protective Wear AS

Generell oppsummering av høringen

Dette første kriteriesettet er utviklet på et generelt nivå på tvers av underkategorier for tekstiler. Flere innspill peker på at innkjøpskategorien «tekstil» omfatter en rekke produkter som er nokså ulike hverandre i form, materialer, modenhet for miljømerker etc., hvor det dermed er vanskelig å gi generelle anbefalinger på tvers av produktene. DFØ vil se mer på muligheten for å videre utvikle krav og kriterier som er rettet mot disse underkategoriene.

Høringen mottok også innspill på ytterligere krav, kriterier og veiledning som bør vurderes inn i kriteriesettet:

Miljømerker og andre merkeordninger

Dette er inkludert som et tildelingskriterium, med forslag til poengsystem basert på DFØs øvrige veiledning.

Helse- og miljøfarlige stoffer

Erfaring fra brukerundersøkelser og utdrag fra Doffin viser at krav og kriterier til bruk av helse- og miljøfarlige stoffer som oppleves kompliserte av oppdragsgiver (her: viser til tabeller av nivåer) ikke blir tatt i bruk. Det endelige kriteriesettet behandler derfor krav til helse- og miljøfarlige stoffer gjennom tildelingskriterium på miljømerker og kontraktvilkår om innhold av stoffer på kandidatlisten (REACH). Det er også etterspurt om DFØ kan utvikle krav til antibakterielle stoffer og PFAS. DFØ vil undersøke muligheten for dette i revidert versjon.

Veiledning

Det er i høringsrunden kommet ønsker om at DFØs veiledning bør gjøres enkel og overkommelig. I endelig versjon er det utviklet en egen veileder for innkjøpere å bruke parallelt med kriteriesettet.

Krav til mengde resirkulerte fiber

Dette arbeidet er lagt på et nivå som favner tekstilkategorien i en bred forståelse. Krav til mengde resirkulert fiber vil kreve forskjellige nivåer for ulike produkttyper. Arbeidet med å finne nivåer for materialgjenvinning vil dermed tas med i revidert versjon.

Her følger en gjennomgang av høringsinnspillene til det enkelte krav/kriterium og hvordan disse vil bli fulgt opp i Kriterieveiviseren og DFØs øvrige veiledning.

Tilbakemeldinger på krav og kriterier i høringsbrev

1 Bærekraftig bruk av tekstiler – eie og leie

I høringsrunden var dette kontraktsvilkåret delt i «Bærekraftig bruk av tekstiler – eie» og «Bærekraftig bruk av tekstiler – leie». Innspillene er her slått sammen.

Vy ga innspill på at tittel ikke samsvarte med innhold.

AAPW og Barents foreslår at informasjonen skal tilknyttes hvert produkt, ikke tekstil.

Norsk industri og Wenaas ga innspill på at ikke alle brukere har utstyr til å lese QR-kode.

Forsvaret og Barents ga innspill på at markedet er modent for å levere på dette.

Healthworkers, Sverre Monsen og AAPW ga innspill på at DFØ bør vurdere å vente med et slikt kontraktsvilkår til Norsk Standard og EU har lignende på plass.

DFØs merknader og konklusjon:

Differensieringen mellom «eie» og «leie» er tatt ut og kontraktsvilkåret kan brukes for begge typer anskaffelser.

For at tittelen skal være mer i samsvar med innhold er denne endret til «Informasjon om bærekraftig håndtering av produktene».

Det nevnes ikke i kontraktsvilkåret hvordan informasjonen skal være knyttet til hvert plagg, kun at det skal være digitalt tilgjengelig.

2 Statistikk og måling – eie og leie

I høringsrunden var dette kontraktsvilkåret delt «statistikk og måling eie», og «statistikk og måling leie». Innspillene er her slått sammen.

Tilbakemeldinger i innspillsrunden fra VY, Norsk industri Forsvarsbygg pekte på at kontraktsvilkåret la opp til en stor dokumentasjonsbyrde for leverandør.

Forsvaret og Norsk industri ga innspill på at innkjøper må ha rutiner for å bruke informasjonen det spørres etter.

Nor tekstil: det er ikke mulig å vite hvor lenge et tekstil har vært i bruk uten sporing.

På spørsmål om markedet kan levere var tilbakemeldingen at det vil kunne gjøre det i varierende grad (Nor tekstil, Wenaas), men at leverandører som Healthworkers ga innspill på at det vil favorisere større leverandører. Særlig gjelder dette viderekomne kravet om sporing av tekstiler.

DFØs merknader og konklusjon:

Kontraktsvilkåret har endret tittel til «Data om bruk» for og bedre reflektere innholdet.

Det er inkludert informasjon i veileder og i «informasjon om kontraktsvilkåret» at innkjøper må ha rutiner for å bruke informasjonen de etterspør, om de skal bruke dette kontraktsvilkåret.

Kontraktsvilkåret bestod tidligere av to versjoner, en for leie av tekstiler og en for eie. Denne er nå slått sammen til ett kontraktsvilkår, med en tekst som kan brukes ved leie.

Det er tatt ut del

3 Design for lang levetid

Generelle tilbakemeldinger:

Barents:

- Burde også gis fordeler dersom en leverandør kan vise til at designet er tatt særlig hensyn til hvordan man kan redusere risiko for skader og minimering av behovet for reparasjoner

Sverre Monsen

- Bør bruke norsk standard

Forsvaret

- Ved reklamasjon foreslås et krav om at leverandøren sørger for reparasjon av produktet og kostnadene knyttet til det. Så langt det er mulig bør det være et krav om at produktene repareres.
- Vurdere om det bør stilles krav til at leverandøren har en ordning for reparasjon av ikke-reklamasjoner. Det må skje innenfor landegrensene for å være bærekraftig, evt. Sendes i større batcher.

Nortekstil:

- Tiltak som kan stimulere til mer reparasjon:
 - o Kan oppdragsgivere bidra med å dele kostnaden ved reparasjoner av tekstiler?
 - o Kan oppdragsgivere akseptere å motta synlig reparerte tekstiler?
- Vdr eksisterende standarder: For helsetekstiler er dette krav som bør spilles inn til Standard Norge for bruk i arbeidet med Norsk Standard. Vi ønsker ikke en situasjon hvor leverandørene i større grad er kreative og stiller krav som avviker fra Norsk Standard når de har beste praksis på området.

Healthworkers:

- Må også inneholde design for materialgjenvinning.

Krav til kvalitet:

Vy:

- Kan også inkludere krav til kvalitet, som krav knyttet til materialer, fibre, sømmer, slitestyrke, fargeekthet, dimensjonelle endringer, nuppethet osv. For eksempel kan krav til doble sømmer gi lengre levetid. Det finnes standarder som kan benyttes i arbeidet med å definere kvalitet. Kvalitetsparameterne kan fungere som tildelingskriterier.
- Levetid kan uttrykkes gjennom minstekrav eller kriterier for antall vask

Dale

- Anbefaler å inkludere noe om produktegenskaper som riv- og strekkstyrker, gnuring, pilling og lignende.

Konkrete tilbakemeldinger på punktene:

- Logoer
 - o Forsvaret: De to punktene om logo kan skape motstrid. Mulighet til å dekke over vs. Kvalitet ut produktets levetid.
 - o Norsk industri: Logo som enkelt kan fjernes er ikke forenelig med logo som skal ha lang levetid. Navneskilt kan være hensiktsmessig
 - o Healthworkers: logoer som enkelt kan fjernes er et godt argument for tekstiler som er lettere å gjenvinne. Anbefaler navneskilt. Det er motstridigheter mellom de to logokriteriene da logo med lang levetid ofte baserer seg på brodering, men dette er ikke lett å fjerne.
 - o Wenaas: Enkel fjerning av logo er vanskelig/krevende. Broderte logo etterlater hull.

- Statens vegvesen: mener det kan være mulig å oppnå både logoer av høy kvalitet og som kan fjernes
- Sverre Monsen: Utforming av logo er viktig. Det beste er om permanente ikke brukes i det hele tatt
- AAPW: Opp til tilbyder å vite hva slags logo de ønsker. *Veiledning*
- Nor tekstil: for helsetekstiler bør det være slik at de ikke printer logo på. Plaggene har lenger levetid enn vanlig lengde på offentlige kontrakter. Uten logo kan de brukes igjen.
- Utbyttbare kanter og slitestyrke på utsatte steder
 - Wenaas: Utforming av produkter slik at slitasjepunkt kan byttes ut er vanskelig å fordyrende.
 - Forsvaret: Plagg bør være designet slik at deler som skal kunne byttes er enkle å skifte ut. Krav til design må reflektere reparasjonsmuligheter. Tilgjengeliggjøring av reservedeler som glidelåser bør være en del av kravet. Bør også kunne kravstille at samme tilbehør kan brukes på flere produkter.
 - Norsk industri: Utbyttbare kanter vil i mange tilfeller gi dårligere produkter. Utslitte kanter skjer som oftest rett før eller samtidig med andre slitte områder.
 - Healthworkers: Fra et materialgjenvinningsperspektiv er det ikke bra med tekstiler som har høyere slitestyrke på enkelte områder.
- Passform
 - Wenaas: Utforming slik at passform er fleksibel og kan benyttes av flere er krevende. Noen artikler med unisex kan være ok, men stort sett ønsker kunder å ha tilpassede størrelser til dame/herre og med en stor nok sizerange til å dekke alle.
 - Norsk industri: Fleksibel passform er krevende. Brukerne ønsker tilpassede størrelser til dame/herre. Fleksibel passform som innebærer økt bruk av strikk, glidelås, knapper etc. er ikke gunstig for materialgjenvinning.
 - Healthworkers: Fleksibel passform bør ikke innebære økt bruk av strikke, glidelås, knapper og lignende. Dette for materialgjenvinning
- Størrelsesmerking
- Tilgang på reservedeler og vedlikeholdsavtale
 - Wenaas: det er krevende å bytte reservedeler.
 - Barents: Det fremkommer ikke hva som menes med vedlikeholdsavtale, men det kan med fordel være krav om muligheten til å etablere en vedlikeholdsavtale direkte med leverandøren.
 - Statens vegvesen: ingenting er gratis, det prises inn et sted. Mulig det kan settes krav til innsending og reparasjon ved garantisak.
 - Sverre Monsen: Det bør innføres prisliste på relevante reservedeler
 - Forsvaret: vedlikeholdsavtale bør være eget krav.
 - Spørsmål i høringsrunden om en garanti- eller vedlikeholdsavtale burde være i 5 eller 10 år. Generell tilbakemelding om at 10 år er for lenge (Wenaas, Statens vegvesen, Sverre Monsen, Norsk industri, AAPW, Healthworkers).
 - Norsk industri: Vedlikeholdsavtale bør være eget krav og prises separat.

Omfanget av dokumentasjon

- Statens vegvesen: Ja
- Sverre Monsen: Nei

DFØs vurderinger og konklusjon

Vdr innspill om å inkludere kvalitetsparametere:

DFØ mener disse må ses i sammenheng med innspill om at kravene ikke skal avvike fra andre standarder, som Norsk Standard. Det er derfor ikke satt noen parametere for kvalitet, slik at disse ikke blir satt opp mot hverandre.

Logoer: innspillene er tatt høyde for og punktet om logoer er endret til å gjelde logoer som er en integrert del av plagget, skal kunne fjernes eller holde høy kvalitet.

Utbyttbare deler og deler med høyere slitestyrke:
Består. Dette finnes allerede i markedet.

Passform:
Denne er endret til å favne unisex og damemodeller.

Tilgang på reservedeler og vedlikeholdsavtale:
Forslag til vedlikeholdsavtale er satt til 5 år. Innspillene peker på at vedlikeholdsavtaler ikke kan være kostnadsfritt. I veiledning er det foreslått å gå sammen om vedlikeholdsavtaler med andre aktører.

«Design for lang levetid» var tildelingskriteriet som fikk flest tilbakemeldinger. Det inkluderes tekst i veiledningen om hvordan tilbyder skal benytte seg av dette kriteriet.

4 Ufargede tekstiler

Tilbakemelding fra Norsk industri, forsvaret og Wenaas pekte på at kravet burde tilpasses ulike typer produkter og at det for noen type produkter er nyttig med farger for å skjule flekker.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Det er kortet noe ned på teksten om «viktig informasjon» for å gjøre det mer leservennlig.

5 Oppstartstid

I høringsbrevet spurte DFØ om det burde gis en konkret anbefaling på minimum oppstartstid på 6 måneder, eller om dette burde tilpasses av innkjøper til den konkrete anskaffelse.

Vy, Healthworkers, Nor tekstil, Forsvaret, Sverre Monsen, Statens vegvesen, Barents, Etisk handel og Wenaas ga innspill på dette. Oppsummert er anbefalingen at dette kan gjøres på noen produkter, men ikke som en anbefaling for tekstilkategorien i sin helhet og markedsdialog er viktig.

Innspillene viser et behov for veiledning for oppdragsgiver ved bruk av dette kravet.

DFØs vurderinger og konklusjon

Etter tilbakemeldinger om generelle behov for forenkling av krav- og kriteriesettet og behov for veiledning ved å etterspørre oppstartstid besluttet det at kravspesifikasjonen tas ut og legges inn i [veileder](#).

6 Flammehemmere

Kravet oppfordret i høringsrunden til at produsenter skal unngå å bruke flammehemmere «og heller levere produkter som ivaretar flammehemming på annen måte, for eksempel ved bruk av tekstiler med naturlig flammehemmende egenskaper».

Tilbakemelding fra Dale, Forsvaret peker på at «naturlig flammehemmende egenskaper» ikke er en ting. Tilbakemelding fra Dale, Forsvaret, Norsk industri, AAPW og Vy pekte på at ulike tekstilprodukter i ulik grad har behov for flammehemmere.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Kravet er endret til å ligge på nivå med hva Upphandlingsmyndigheten etterspør.

Ny tittel: Nivå av flammehemmere i tekstiler med behov for beskyttelse.

7 Innhold av stoffer som gir grunn til bekymring

Tilbakemeldingen fra leverandørene Barents, Sverre Monsen og Wenaas peker på at dette burde være uproblematisk å følge.

Forsvaret oppfordrer oppdragsgivere til og også sette krav til sertifisering i henhold til ISO 14024, og dersom det ikke gjør det bør det som minimum settes krav til Oeko-Tex Standard 100.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Kontraktsvilkåret består. Tittel er endret til «Innhold av stoffer på kandidatlisten (REACH)» for å tydeliggjøre sammenhengen med innholdet. Leverandør burde se kontraktsvilkåret i sammenheng med tildelingskriteriet «miljømerkede tekstiler».

8 Formaldehyd

Nor tekstil og Forsvaret påpeker at oppdragsgiver bør etterspørre Oeko-Tex Standard 100. Innspill fra Nav peker på at kravet slik det står er utdatert. Norsk industri gir innspill på at dette bør være for produkter produsert utenfor EU/EØS for å lette dokumentasjonsbyrden.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Kravet er tatt ut og erstattet med tildelingskriteriet «miljømerkede tekstiler» i Kriterieveiviseren.

9 Myknere

Nor tekstil gir innspill på at dette dekkes ved å etterspørre Oeko-Tex Standard 100. Norsk industri gir innspill på at dette bør være for produkter produsert utenfor EU/EØS for å lette dokumentasjonsbyrden.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Kravet er tatt ut og erstattet med tildelingskriteriet «miljømerkede tekstiler» i Kriterieveiviseren.

10 Miljøkrav til vaskerier

Nor tekstil ga innspill om at det var problematisk å ha dette som et kvalifikasjonskrav fordi merking gjelder per vaskeri, og ikke for leverandør.

DFØs vurderinger og konklusjon:

Dette kvalifikasjonskravet er endret til kravspesifikasjon om at tjenesten skal ha systemer med ulike parametere for miljømål. Disse kan dokumenteres med Svanemerket, miljøledelsessystem eller tilsvarende.

Høringsbrevet inneholdt også tre krav og kriterier på menneskerettigheter:

- Sosialt ansvarlig produksjon - utvalgte produkter
- Aktsomhetsvurderinger for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter
- Kontroll av ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter ved produksjonsenhetene inklusive kontroll av utbetaling av levelønn

Disse er tatt ut av arbeidet og behandles parallelt: [Høring: Kontraktsvilkår, krav og kriterier for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv | Anskaffelser.no](#). Innspillene ble tatt inkludert i den prosessen.

Vennlig hilsen

Miriam Odden
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift